

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep.
0032 Oslo

Også sendt pr. e-post: post@mfa.no og seksjon.for.menneskerettigheter.og.demokrati@mfa.no

Deres ref.:
12/03202

Dok. nr.: 163750

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no
T +47 22035050

25.09.2013

Høring av utredning om valgfri protokoll til FNs barnekonvensjon om en klagemekanisme

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 19.6.2013 vedrørende ovennevnte høring. Vi beklager at Advokatforeningens uttalelse kommer etter fristen 19.9.2013.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg. Utvalget består av Mette Yvonne Larsen (leder), Arne Gunnar Aas, Kjell M. Brygfjeld, Thomas Horn, Mette Loe, Else Leona McClimans og Cecilie Elisabeth Schjatvet.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Bakgrunn

FNs konvensjon om barnets rettigheter (heretter CRC) ble innlemmet i norsk nasjonal lovgivning i 2003 ved endring av menneskerettsloven av 1999. Konvensjonen gir et bredt spekter av barnets spesifikke menneskerettigheter og er som følge av inkorporeringen formelt å anse som norsk lov.

I motsetning til FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, FNs konvensjon mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff, og visse andre internasjonale menneskerettighetskonvensjoner, er CRC ikke supplert med et organ som kan vurdere individuelle klager og klager over brudd på rettigheter som er sikret i CRC. Å etablere en slik kommunikasjonprosedyre/klagemekanisme under CRC ble diskutert uformelt under prosessen med utarbeidelse av konvensjonen, men ideen ble droppet for å legge til rette for sluttbehandling og vedtak av konvensjonen selv.

3. Advokatforeningens synspunkter:

Barns rettigheter er ikke bare beskyttet av CRC. De er også beskyttet av bestemmelsene i andre FN- konvensjoner; blant annet FNs konvensjon om sivil og politiske rettigheter, FNs konvensjon om økonomiske og sosiale rettigheter, FNs konvensjon mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff og konvensjonen om avskaffelse av alle former for diskriminering mot kvinner (CEDAW), samt av Den europeiske menneskerettskonvensjonen(EMK) .

Barnekonvensjonen artikkel 41 fastsetter at ingen av bestemmelsene i konvensjonen skal gå foran bestemmelser i nasjonal eller gjeldende folkerett

«som i større grad bidrar til virkeliggjøring av barnets rettigheter».

Det innebærer at der hvor andre menneskerettighetskonvensjoner kan gå lenger enn CRC i å sikre rettigheter, som blant annet retten til selvbestemmelse, forbud mot slaveri og likestilling mellom kjønnene, vil også barnets rettigheter være beskyttet i medhold av disse konvensjonene selv om rettighetene ikke følger direkte av CRC.

Siden barn allerede er beskyttet av rettighetene i de ovennevnte konvensjoner, kan det reises spørsmål om det vil ha noen egenverdi å implementere en klagemekanisme under CRC. Til det er imidlertid å bemerke at CRC er basert på fire generelle prinsipper for å oppfylle barns rettigheter, nemlig ikke- diskriminering, sikre det beste for barnet, retten til liv og overlevelse samt utvikling og bevaring av barnets synspunkter. På grunn av den konkrete gjennomføringen av disse prinsippene i CRC har denne konvensjonen et saklig virkeområde som nok gir en bredere materiell rekkevidde enn de øvrige menneskerettighetskonvensjonene.

Spørsmålet som reises av UD er hvorvidt Norge skal slutte seg til tilleggsprotokoll om klagemekanisme under CRC.

Med norsk perspektiv i tankene mener Advokatforeningen at man først og fremst må vurdere den materielle verdien av en klagemekanisme under CRC som et supplement til klageordningen under EMK. Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har i flere saker vurdert CRC som en relevant juridisk kilde for tolkningen av EMK, blant annet i utlendingssaker (det beste for barnet som relevant ved tolkning av retten til familieliv (Úner mot Nederland), i saker om fysisk avstraffelse (Tyrer mot Storbritannia), og i saker om behandling av mindreårige asylsøkere (Mayeka and Mitunga mot Belgia).

Mayeka et Kaniki Mitunga

Plikten i CRC til å sikre et effektivt middel for brudd på rettighetene kommer direkte fra artikkel 4 i konvensjonen, som pålegger partene å

«treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak for gjennomføring av rettigheter ».

Barnekomiteen har dessuten anført i General Comment no. 5;

«For at rettigheter skal ha noen mening, må effektive rettsmidler være tilgjengelig»

Når man skal vurderer den materielle verdien av å etablere en klagemekanisme under CRC, må man også vurdere prosessuelle hindringer ved nåværende klageordninger. En utfordring for barn i forhold til å fremme klage til EMD er blant annet kravet om å ha uttømt nasjonale rettsmidler. I flere medlemsland mangler barn rettslig handleevne, og dermed fratas de et effektivt rettsmiddel. En egen klagemekanisme under CRC vil antagelig gi barn mer effektive klagemuligheter.

Å gjøre de rettighetene som finnes i CRC effektive, er - slik Advokatforeningen ser det - det primære hensyn bak innføring av en individklagemekanisme. Særlig på asylrettens område hvor vi har sett at hensynet til barnets beste av og til må vike for innvandringsregulerende hensyn, vil en individklagemekanisme være av stor betydning.

Det norske samfunnet har etablert en rekke klagemekanismer parallele til domstolene, for eksempel Sivilombudsmannen og Likestillings- og ikke-diskrimineringsombudet. Til tross for dette er svært få klager fremsatt av barn i Norge. Generelt vil Advokatforeningen hevde at barn rent faktisk har en lavere grad av tilgang til innenlandske klagemekanismer enn voksne i Norge. I tillegg til formelt å utvide settet med rettigheter som gjelder for barn, mener Advokatforeningen at det å etablere en klagemekanisme under CRC vil sikre at slike klager behandles av en komité med spesiell kompetanse på barn.

Avslutningsvis mener Advokatforeningen at Norge bør ratifisere og slutte seg til en individklageordning også fordi vi ønsker å være et foregangsland i forhold til kampen for barns rettigheter, og for synliggjøring av at barn er individer med spesielle behov.

Vennlig hilsen

Erik Keiserud
leder